

FORSLAG

Natura 2000-handleplan 2022–2027
Maden på Helnæs og havet vest for
Natura 2000-område nr. N124
Habitatområde H108
Fuglebeskyttelsesområde F125

FORSLAG

Titel: Natura 2000-handleplan 2022–2027 Maden på Helnæs og havet vest for

Udgiver: Assens Kommune, Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen

År: 2024

Forsidefoto: Helnæs Made med Toppen med kalkoverdrev i baggrunden

Alle fotos: Claus N. Larsen, Assens Kommune

Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur

Handleplanen må citeres med kildeangivelse.

ASSENS
KOMMUNE

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Indhold

1. Resumé	4
2. Baggrund	5
3. Den lovgivningsmæssige ramme	6
3.1 Miljøvurdering af handleplanerne	7
4. Områdebeskrivelse	8
4.1 Vigtigste naturværdier	8
4.2 Trusler mod områdets natur	10
4.3 Målsætninger	10
4.3.1 Generelle retningslinjer	11
4.3.2 Områdespecifikke retningslinjer	11
5. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode	12
5.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	12
6. Behov for indsatser	14
7. Indsatser fordelt på aktør	15
8. Prioritering af den forventede indsats	16
9. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	18
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres planer for forvaltningsindsatser	19
Bilag 2: Kortbilag	20

1. Resumé

Handleplanen for Natura 2000-område nr. 124 Maden på Helnæs og havet vest for beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2027. For de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer skal indsatsen igangsættes inden udgangen af 2033.

Natura 2000-området består af fuglebeskyttelsesområde F125 Maden på Helnæs og habitatområde H108 Maden på Helnæs og havet vest for (se Figur 1).

Den nationale prioritering af indsatserne i Natura 2000-områderne sigter i den kommende 3. planperiode (2022-2027) på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder og bekæmpe invasive arter.

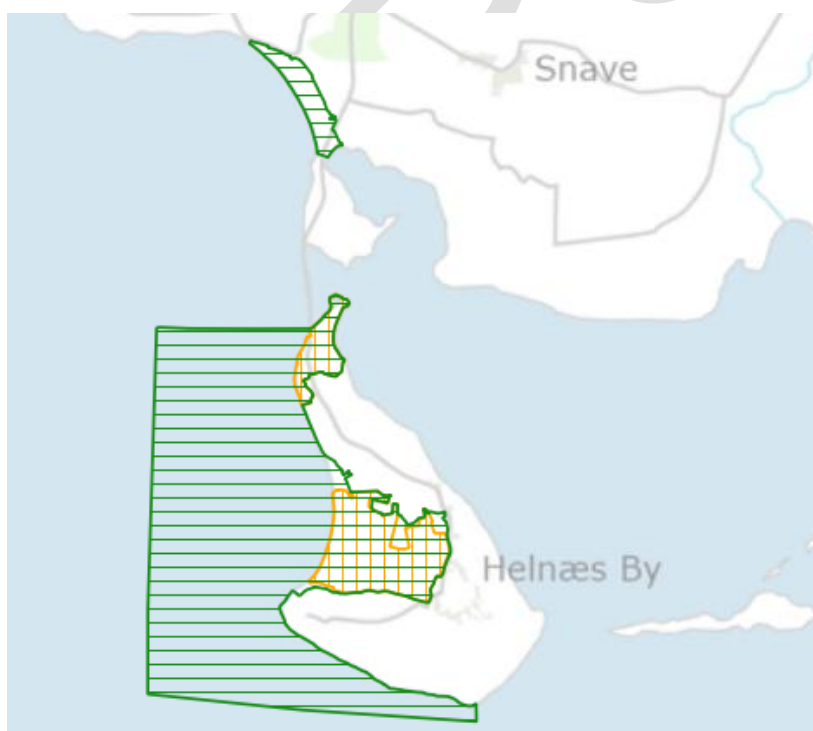
De overordnede og generelle mål for Natura 2000-område Maden på Helnæs og havet vest for er beskrevet nærmere i statens Natura 2000-plan afsnit 3.1 og 3.2.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, og fugle på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at sikre bestandsstørrelsen på nationalt niveau.

Generelt gælder for dette område, at den samlede forekomst af naturtyper, arter og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Målsætningerne konkretiseres i kapitel 4 i form af generelle og områdespecifikke retningslinjer for indsatsprogrammet.

Indsatsen udføres både på private og offentlige arealer i området. Projekter på private lodsejeres arealer gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række understøttende tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen, samt midler til Life-projekter som medfinansieres af EU.

Figur 1:

Natura 2000-område nr. 124 Maden på Helnæs og havet vest for består af:

Habitatområde 108 Maden på Helnæs og havet vest for (grøn skravering) og fuglebeskyttelsesområde F125 Maden på Helnæs (orange skravering).

2. Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 257 Natura 2000-områder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte Natura 2000-område og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2022–27. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Ud fra Natura 2000-planerne er der udarbejdet Natura 2000-handleplaner for de enkelte Natura 2000-områder. Handleplanerne skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Assens Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for N124 Maden på Helnæs og Haver vest for.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kommunens kystnære områder. Kommunerne er ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af 2027. Miljøstyrelsen er ansvarlig for at udarbejde en skovhandleplan for de skovbevoksede, fredskovspligtige Natura 2000-arealer med skovhabitatnatur inklusiv arealer nævnt i skovlovens §28 (herfra omtalt som skovbevoksede, fredskovspligtige arealer). Der skal gennemføres en planlægning hvert 12. år. Den aktuelle planperiode er 2022-2033. Miljøstyrelsen er ansvarlig for, at indsatserne på de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer gennemføres inden udgangen af år 2033.

Kommunernes handleplan og Miljøstyrelsens skovhandleplan sammenskrives og udmøntes i denne samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-området, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne planer for forvaltningsindsatser (eks. drifts- og plejeplaner).

Der udarbejdes ikke handleplan for de offentlige lodsejeres arealer, hvor de selv udarbejder planer for forvaltningsindsatser. Naturstyrelsen ejer betydelige arealer i Natura 2000-området og udarbejder selv en plan for forvaltningsindsatserne for disse arealer. Et resumé af denne plan kan ses i bilag 1, og data fra deres arealer ikke indgår i selve handleplanen.

Assens Kommune ejer ikke jord i Natura 2000-området.

Græssende dyr på Maden

3. Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i:

- miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023)
- naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022)
- bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016)
- bekendtgørelse af lov om skove (lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023)
- bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016)

Det er kommunalbestyrelsen, der er ansvarlig for at gennemføre Natura 2000-planen på de privatejede arealer. Dog er det Miljøstyrelsen, der er ansvarlig for de privatejede, skovbevoksede, fredskovpligtige arealer. Offentlige lodsejere er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000-planen på deres egne arealer.

Handleplanen skal ifølge lovgivningen indeholde nedenstående:

- En prioritering af myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som myndigheden vil tage for at gennemføre Natura 2000-handleplanen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøstyrelsen og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode (dog 12 års periode for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer), der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-handleplanen er gennemført for den forudgående periode.

Handleplanen skal ikke omfatte offentligt ejede arealer, hvis der for disse arealer er udarbejdet/udarbejdes en plan for forvaltningsindsatsen, der er i overensstemmelse med de fastsatte mål for naturtilstanden i Natura 2000-planen. Der indsættes et resumé af de offentlige planer i handleplanens bilag.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

Handleplanen skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen og skal ikke indgå Natura 2000-handleplanerne.

Materialet der ligger til grund for handleplanen er:

- [Natura 2000-basisanalyse 2022-2027 Maden på Helnæs og havet vest for](https://edit.mst.dk/media/dqjjz5ju/n124-revideret-basisanalyse-2022-27-maden-paa-helnaes.pdf)¹
- [Natura 2000-plan 2022-2027 Maden på Helnæs og havet vest for](https://edit.mst.dk/media/c5alzw3m/n124-natura2000-plan-2022-27-maden-paa-helnaes.pdf)²
- [Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027 Maden på Helnæs og havet vest for](https://edit.mst.dk/media/uydjanb1/n124-smv-for-natura-2000-plan-2022-27-maden-paa-helnaes.pdf)³

¹ <https://edit.mst.dk/media/dqjjz5ju/n124-revideret-basisanalyse-2022-27-maden-paa-helnaes.pdf>

² <https://edit.mst.dk/media/c5alzw3m/n124-natura2000-plan-2022-27-maden-paa-helnaes.pdf>

³ <https://edit.mst.dk/media/uydjanb1/n124-smv-for-natura-2000-plan-2022-27-maden-paa-helnaes.pdf>

3.1 Miljøvurdering af handleplanerne

Natura 2000-handleplanerne er en type af planer, som kan være omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023) – herefter refereret til som miljøvurderingsloven.

Ved vurderingen af om en handleplan er omfattet af Miljøvurderingsloven ses på kriterierne i lovens § 8. Erfaringsmæssigt er der en del handleplaner, som ikke vil være omfattet af miljøvurderingsloven. Det afhænger dog i alle tilfælde af det konkrete indhold af handleplanen, og der skal derfor altid foretages en særskilt vurdering for hver plan.

Denne handleplan er blevet vurderet i forhold til, om den er omfattet af miljøvurderingsloven. Det er vurderet, at den ikke er omfattet af miljøvurderingsloven og der dermed ikke skal udarbejdes miljøvurdering af handleplanen.

Der er vurderet på, om handleplanen sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller om den vurderes at kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt jfr. miljøvurderingslovens §8.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen er undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og dermed fra vurdering efter miljøvurderingsloven, fordi planerne er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" jfr. artikel 6, stk. 3, 1. pkt. Handleplanen anses som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning.

For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000-planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).

Bramgæs på Maden

4. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området Maden på Helnæs og havet vest for har et samlet areal på 2.136 ha, hvoraf de 1.710 ha består af hav. Området er afgrænset som vist på Figur 1 og Bilag 2.

Området er udpeget som habitatområde nr. 108 Maden på Helnæs og havet vest for og fuglebeskyttelsesområde nr. 125 Maden på Helnæs. Udpegningsgrundlaget fremgår af tabel 1.

Størstedelen af området er ejet af staten. Natura 2000-området ligger i Assens Kommune og inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets Marin-baltiske region.

Området omkring Bobakker på den nordlige del af Helnæs er omfattet af en landskabsfredning.

Tabel 1: Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 108		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med enårige planter (1210)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Strandeng (1330)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Søbred med småarter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Tørt kalksandoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Mygblomst (1903)	Skæv vindelsnegl (1014)
	Sumpvindelsnegl (1016)	Stor vandsalamander (1166)
	Marsvin (1351)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 125	
Fugle:	Klyde (Y)

4.1 Vigtigste naturværdier

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte de store og artsrige arealer med grågrøn klit, klithede, kalkoverdrev, strandeng, tidvis våd eng og rigkær med bestanden af mygblomst, samt ynglende klyde.

På land domineres Natura 2000-området af Maden, som er et tidligere havområde, der nu er inddæmmet og afvandes via kanaler og pumpe. Den vestlige del af Maden består af et stort strandvoldssystem med surt overdrev og kalkoverdrev på voldene samt strandeng, tidvis våd eng og næringsfattige søer i lavningerne.

Madens øvrige store sammenhængende græsningsarealer indeholder naturtyperne strandeng, rigkær og overdrev på både sur og kalkrig jordbund, og naturtypen "tidvis våd eng" har her den største forekomst på Fyn. Desuden er tidligere dyrkede marker udlagt til udvikling mod natur.

Vegetationen er særdeles artsrig med flere sjældne plantearter, og orkideen mygblomst har her et af sine få danske voksesteder.

Der er en mindre forekomst af elle- og askeskov, som er opstået ved tilgroning af rigkær.

Spredt i Helnæs Made findes kalkrige søer med kransnålalger og næringsfattige søer med små amfibiske planter. Søerne rummer flere plantearter, der er sjældne på Fyn.

Maden indeholder desuden et rigt fugleliv og rummer en pæn bestand af stor vandsalamander samt flere arter af padder og krybdyr.

Den nordlige del af Natura 2000-området på Helnæs består af stejle kystskrænter og den markante ås Bobakker og Halen. Området indeholder fine eksempler på gamle kalkoverdrev. Tidligere markarealer er udlagt til udvikling mod overdrev, og Bobakker indeholder flere eksempler på sådanne nye forekomster af kalkoverdrev udviklet i løbet af godt 20 år.

Feddets nord for Helnæs er tilføjet til Natura 2000-området i forbindelse med grænsejusteringen. Her findes blandt andet Fyns største klithede og arealer med grågrøn klit.

Havområdet er mindre end 20 m dybt og strækker sig i hele Helnæs' længde fra Halen i nord til det sydligste punkt på Helnæs. En lavvandet bugt følger kyststrækningen fra Halen til Lindehoved. Her findes bevoksninger af ålegræs. Et stenrev strækker sig fra ca. 2 til 6 m vanddybde i bugten, mens det går helt ind til kysten ved Lindehoved og syd herfor. Stenrev har et rigt dyre- og planteliv. Stenforekomsterne på dybere vand er blevet reduceret betydeligt som følge af tidligere tiders stenfiskeri.

Marsvin er udbredt i farvandet omkring Fyn, og med særlig høj hyppighed ved bl.a. Helnæs.

Bakkenellike

4.2 Trusler mod områdets natur

Som udgangspunkt for Natura 2000-planen har Miljøstyrelsen udarbejdet en basisanalyse. I den vurderes naturtypernes tilstand og truslerne mod dem.

Området er generelt karakteriseret ved en god drift og hydrologi i de lysåbne arealer, og kun på enkelte arealer er der problemer med tilgroning.

Bestanden af mygblomst udviser meget store udsving afhængig af græsningsintensiteten, vandstandsforholdene og tilgroning. Bestanden trues af tilgroning.

Klyde har ynglet uregelmæssigt i området, og dens levesteder er vurderet til moderat-ringe på grund af risiko for prædation, forstyrrelse og udtørring af småsøer.

I basisanalysen vurderer Miljøstyrelsen, at der ikke er akutte trusler mod de øvrige udpegede arter.

4.3 Målsætninger

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, og fugle på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at sikre bestandsstørrelsen på nationalt niveau.

Målet er, at Maden på Helnæs bliver ét stort sammenhængende naturareal, der på de lavtliggende arealer består af en mosaik af bl.a. rigkær (7230), tidvis våde enge (6410), strandenge (1330) og forskellige søtyper.

De omgivende skrænter mod nord samt den nordlige del af Natura 2000-området, Bobakker og Feddet bliver domineret af lysåbne overdrev og klitnaturtyper.

De marine naturtyper, som alle har stærkt ugunstig bevaringsstatus eller særlig forekomst i Danmark, får en rig bundvegetation og fauna, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for marsvin. Området bliver et vigtigt kerneområde for marsvin med gode, uforstyrrede levesteder.

Fuglebeskyttelsesområdets kombination af brakvandssøer, strandvolde og strandenge sikres som levesteder for ynglefugle.

Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Tilsvarende sikres naturtyper, der særligt forekommer i Danmark, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne.

Skov- og lysåbne naturtypers areal sikres. De meget artsrige rigkær (7230), tidvis våd eng (6410), grå/grønsværsklit (2130), kystklit med dværgbuske (2140), kalkoverdrev (6210) og sure overdrev (6230) prioriteres højt.

Det sikres, at de nuværende og potentielle levesteder for mygblomst kommer til at indeholde optimale vækstbetingelser for arten, således at udbredelsen og den samlede bestand af mygblomst kan øges i området, således at Maden vil udgøre et kerneområde for arten.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Derudover sikres god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne

I området skal der være mulighed for en forvaltning, der giver plads til større variation i naturen og om muligt mere naturlige forhold for forskellige arter. I forbindelse med forvaltningen skal der tages hensyn til, om naturtyper, arter eller fugle på udpegningsgrundlaget kan være følsomme over for en sådan forvaltning

4.3.1 Generelle retningslinjer

- Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter.
- For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
- Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
- Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.
- Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
- Der fokuseres på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark, og på om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr.
- Opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapping i Natura 2000-områder.
- Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle.

4.3.2 Områdespecifikke retningslinjer

- Tilstanden af levestederne for klyde forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 2 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.
- Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.
- Arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande skal fortsætte.

5. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode

5.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanerne for anden planperiode har været gældende siden udgangen af 2017. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-planen for planperioden 2016-2021. For de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer har Miljøstyrelsen arbejdet for at gennemføre indsatserne, der blev beskrevet i første generation af Natura 2000-planen fra 2010-2015 og videreført i anden planperiode 2016-2021.

Det er muligt at få et samlet overblik over tilskudscompenserede indsatser i Natura 2000-områderne i "Sammenfatning af Natura 2000-planerne 2022-2027" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Tabellerne 2, 3 og 4 viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tablet 2: Følgende indsatser er finansieret via kommunen egne midler eller DUT-midler*.

Indsats	Privatejet (ha)
Lokalitet med mygblomst: Rydning af opvækst	1,8
Hegning af kalkoverdrev	5,0
Rydning af kalkoverdrev	2,5

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

Tablet 3: Følgende indsatser er finansieret gennem landdistriktsmidler eller anden finansiering og gælder arealer, der ikke er skovbevoksede, fredskovspligtige arealer*.

Indsats	Samlet areal med tilsagn (ha)	Habitatnatur med tilsagn (ha)	Habitatnatur uden tilsagn (ha)
Pleje af græs	26,5	16,6	7,7

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

Skovbevoksede, fredskovspligtige arealer følger en 12 års-cyklus, og første planperiode for disse løber således fra 2010 til 2021. Tabel 4 nedenfor viser status for de gennemførte eller igangværende indsatser i perioden 2010-2021 beliggende i kortlagt habitatskov inden for Natura 2000-området. Indsatserne er opgjort på indsatstype. Der kan være gennemført flere indsatser på det samme areal, hvorved samme areal kan fremgå flere gange (eksempelvis skovnaturtypebevarende drift og pleje forud for urørt skov, eller forbedring af hydrologi på samme areal, hvor der også er udført skovnaturtypebevarende drift og pleje). Indsatsplanerne for arealerne blev først udgivet i skovhandleplanerne i 2012.

Tablet 4: Gennemførte indsatser på skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Tallene dækker over perioden 2010-2021.

Indsats	Tilskudsfinansiering på private arealer ¹ (ha)	Offentlige arealer ² (ha)	Total (ha)
Forbedring af hydrologi*	0	0	0
Indsatser m.h.p. lysåben natur**	0	0	0
Skovnaturtypebevarende drift og pleje***	0	1	1
Urørt skov	0	0	0

¹ Indsatser på private arealer dækker over indsatser, som er tilskudsfinansierede.

² Indsatser på offentlige arealer dækker hovedsageligt over indsatser gennemført via lodsejeres egne midler men kan også være dækket af tilskudsordninger.

* Forbedring af hydrologi dækker over lukning af dræn og grøfter samt ophør med vedligeholdelse af afvanding

** Indsatser for lysåben natur dækker over græsning, hegning og rydning med henblik på lysåben natur.

*** Skovnaturtypebevarende drift og pleje dækker over flere indsatser, heriblandt sikring af naturtyper, træer til naturligt henfald, naturnær skovdrift, rydning af uønsket opvækst, problemarter og invasive arter samt skovgræsning og foryngelse.

Tablet 4 er baseret på tinglyste indsatser såsom urørt skov, på data fra tilskudsordningerne (beror på tilsagnsdata, hvorfor arealet for indsats kan være overestimeret i forhold til den endelige indsats, idet der altid vil være en vis del af de givne tilsagn, der ikke udnyttes). Der kan være usikkerheder i de indhentede

data fra tilskudsordningerne fra 2010-15. Miljøstyrelsen har endvidere indhentet data for gennemførte indsatser i habitatnaturtyper på skovbevoksede fredskovsarealer fra offentlige myndigheder, og anvendt data i det omfang, Miljøstyrelsen har modtaget disse.

Tabel 5 viser det Life projekt, der tidligere er gennemført i området. Herudover er der ikke iværksat Life-projekter på fredskovsarealer inden for Natura 2000-området.

Tabel 5: Følgende Life-projekter er iværksat i området.

Naturstyrelsen	LIFE Helnæs <i>Genopretning af overdrev, strandeng, ferske enge og kær på Helnæs Made og i Bobakkerne (2010-2013)</i>
-----------------------	--

Ud over de ovennævnte indsatser har myndighederne søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

Assens Kommune har:

- vedtaget indsatsplan for bekæmpelse af kæmpe bjørneklo i hele kommunen.
- i samarbejde med Terrariet og en skoleklasse udsat 100 juvenile strandtudse på Maden.
- oprenset en sø i periferien af Maden.
- arbejdet for igangsætning af et nyt LIFE-projekt på Fyn.

Miljøstyrelsen har:

- finansieret gratis rådgivning hos Dansk Skovforening for ejere af skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i Natura 2000-områderne.
- som opfølgning på skovlovens anmeldeordning for Natura 2000-områderne har indgået aftaler med private lodsejere, der er med til at sikre naturindhold og arter på de berørte arealer (LBK. nr. 690 26. maj 2023, §17-19) i flere Natura 2000-områder.
- arbejdet for relevante støtteordninger for at understøtte implementeringen af Natura 2000-planerne.
- udført en opsøgende indsats og har kontaktet nogle private lodsejere med større arealer af privat fredskov og informeret om muligheden for at søge tilskud til indsatser i de private fredskove.

Effekten af indsatserne bliver løbende vurderet i det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA), som overvåger vandmiljøets og naturens tilstand inden for de områder, der prioriteres i forhold til de politisk fastsatte økonomiske rammer.

Rundbladet soldug i rigkær

6. Behov for indsatser

Natura 2000-planen for N124 Maden på Helnæs og havet vest for, beskriver de konkrete mål for indsatsen.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).

På baggrund af Natura 2000-planen har kommunen og Miljøstyrelsen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag – tabel 6 og 7. Handleplanmyndigheden skal forsøge at indgå frivillige aftaler med lodsejere om drift. Hvor dette ikke er muligt, skal myndigheden påbyde en bestemt drift, hvis det er nødvendigt for opnåelse af målene i Natura 2000-planen eller for at forhindre forringelse og forstyrrelse.

Offentlige lodsejere kan selv organisere gennemførelse af indsatser på egne arealer.

Tabel 6: Behov for indsatser for naturtyperne*

Forventede indsatser		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats (ha)	Ny indsats (ha)	Samlet behov for indsats (ha)
Lysåbne naturtyper	Græsning eller høslet	16,6	Op til 7,7	Op til 24,3
	Rydning af uønsket opvækst	1,8	Op til 1,0	Op til 2,8
	Forbedring af græsning	-	Op til 4,5	Op til 4,5
Skovnaturtyper med fredskovspligt**	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	-	Op til 1
	Urørt skov***	-	-	Op til 1
	Rydning af invasive arter	-	-	0

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

** Indsatser planlagt for skovnaturtyper med fredskovspligt vises udelukkende som et samlet behov for indsatser med undtagelse af urørt skov, hvor igangværende indsatser også vises. Skovnaturtypebevarende drift og pleje dækker over flere indsatser. Da der kan være overlap mellem indsatstyper, og da der efter afslutning af én type indsats kan være behov for at gentage indsatstypen, er behovet for indsatser vurderet samlet.

*** Igangværende indsats for urørt skov omfatter al tinglyst urørt skov til og med 2021. Tinglyst urørt skov anses i denne sammenhæng som en varig igangværende indsats.

Tabel 7: Behov for indsatser for arter udover indsatser for naturtyper. Tabellen viser kun indsatser for arter på lysåbne naturtyper og skovnaturtyper uden fredskovspligt*

Forventede indsatser	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats (ha)	Ny indsats (ha)	Samlet behov for indsats (ha)
Mygblomst – rydning af uønsket opvækst og sikring af optimal afgræsning	1,8	Op til 0,5	Op til 2,3

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

På skovbevoksede arealer vil mange af de tiltag, der implementeres for skovnaturtyperne også være gavnlige for de arter, der er knyttet til naturtyperne. I nedenstående gennemgås eksempler på indsatser, der også gavner arter og fugle, hvor indsatserne i forvejen gennemføres i området jf. Natura 2000-planen. Urørt skov samt skovnaturtypebevarende drift og pleje med bevarening af træer til naturligt henfald kan bidrage til at forbedre levesteder for områdets skovtilknyttede arter og fugle. Nogle arter er afhængige af hensigtsmæssig hydrologi.

7. Indsatser fordelt på aktør

Grundlæggende er ansvaret fordelt, så kommunerne er ansvarlig myndighed på alle arealer i kommunen undtagen de skovbevoksede fredskovspligtige arealer.

Miljøstyrelsen er ansvarlig myndighed for de skovbevoksede fredskovspligtige arealer. Det gælder dog, at kommunerne er ansvarlige for de arealer i fredskov, der er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Myndighederne er ansvarlige, jfr. ovenstående fordeling, for gennemførelse af handleplanen undtagen for offentlige arealer, hvor lodsejer selv er ansvarlige for at gennemføre handleplanen. De fleste indsatser er geografisk bestemt, hvorved den nævnte myndigheds- og arealdeling er gældende. Det er muligt at finde relevante Natura 2000-geodata i [MiljøGIS](#)⁴. Endvidere kan overvågningsdata fra NOVANA-programmet tilgås via [Danmarks Miljøportal](#)⁵ og i Natura 2000-basisanalyserne. Hver myndighed eller lodsejer er ligeledes ansvarlige for de arter på udpegningsgrundlaget, som ikke er geografisk fordelt på baggrund af overvågningsdata, inden for deres respektive myndighedsområde eller egne arealer.

I tabel 8 ses fordelingen af Natura 2000-områdets arealer fordelt ud på aktører.

Tabel 8: Fordeling af naturtypearealer på aktører

Naturtype	Handleplanmyndighed		Offentlige lodsejere, der planlægger selv
	Assens Kommune (ha)	Miljøstyrelsen (ha)	Naturstyrelsen (ha)
Strandvold med flerårige planter (1220)	2,1	-	-
Strandeng (1330)	8,0	-	-
Kalkoverdrev (6210)	7,9	-	-
Surt overdrev (6230)	1,0	-	-
Tidvis våd eng (6410)	2,1	-	-
Kildevæld (7220)	0,1	-	-
Rigkær (7230)	3,1	-	-
Skovbevokset tørvemose (ikke fredskov) (91D0)	0,2	-	-
Elle- og askeskov (skovbevokset fredskov) 91E0	0,3	0,8	-

⁴ <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>

⁵ <https://www.miljoportal.dk/>

8. Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2022-2027 har især fokus på en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. Samtidig fastholdes en række indsatser, der er kendt fra de gældende planer.

Hovedformålene med indsatserne i tredje planperiode (2022-2027) er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed

- 1.1. der er øget fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker i Natura 2000-områderne
- 1.2. der arbejdes for at udvide arealet med urørt skov
- 1.3. der er fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områdernes robusthed over for pludselige hændelser

2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder hvilket bl.a. er i overensstemmelse med 'brandmandens lov' og EU's biodiversitetsstrategi 2030

- 2.1. fortsætte arbejdet med at sikre naturtilstanden f.eks. ved naturpleje på plejekrævende arealer
- 2.2. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr
- 2.3. fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle
- 2.4. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for at regulere fiskeri i beskyttede områder

3. Bekæmpe invasive arter

- 3.1. fortsætte arbejdet med at bekæmpe invasive arter

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden er sket på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete indsatser (se kapitel 4) og indsatser fordelt på aktør (se kapitel 5).

Den nedenstående prioritering afspejler således den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Assens Kommune:

Assens Kommune prioriterer at fortsætte samarbejdet med lodsejere, organisationer og foreninger mv. omkring arbejdet med at realisere handleplanen, samt sikre og fortsætte indsatsen fra 1. og 2. planperiode omkring afgræsning og hensigtsmæssig pleje af habitatnaturarealerne.

Assens Kommune prioriterer en særlig indsats for at sikre kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng, rigkær samt mygblomst. Endvidere prioriteres en indsats for at skabe størst mulig sammenhæng mellem områdets naturtyper. Indsatserne tilpasses efter de tilskudsordninger, der er tilgængelige i handleplanperioden. Indsatserne baseres på, at lodsejere selv søger til tilskud til naturpleje m.v.

Assens Kommune prioriterer en fortsat dialog med lodsejere for at bidrage til sikring af optimal pleje.

Assens Kommune vil følge nedenstående principper i forvaltningsindsatsen:

- Indsatser, der både tilgodeser naturtyper og arter
- Indsatser, der skaber større og mere sammenhængende naturområder
- Indsatser, der giver mest natur for pengene
- Indsatser, hvor der er velvillige lodsejere
- Indsatser, der understøtter anden kommunal planlægning (f.eks. rekreative muligheder)

Rækkefølgen for indsatserne vil prioriteres som følgende:

- De mest truede arter og naturtyper prioriteres først
- Større eller komplekse projekter, hvor planlægning og gennemførelse kan være tidskrævende, sættes i gang tidligt i planperioden
- Let fremkommelige projekter gennemføres tidligt
- Frivillighed hos lodsejerne

Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen vil for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer kontakte private ejere af fredskovsarealer større end 20 ha med henblik på at informere om muligheden for en mere skovnaturtypebevarende drift, tiltag for arter og muligheden for at udlægge til urørt skov.

Miljøstyrelsen vil fortsat prioritere at indgå i relevante Life-projekter nye som gamle.

Bobakkerne

9. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Assens Kommune og Miljøstyrelsens hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i nedenstående tabel 9a og 9b. I den forbindelse tager myndighederne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne. Tabellerne viser planen for interessentinddragelse. Der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 9a. Assens kommunes forventede plan for interessentinddragelse

Inden høringen af handleplaner sættes i gang
Orientering af Grønt Råd om, at der er et udkast til handleplanen på vej
Offentlig høring af handleplan
Fremlæggelse af udkast til handleplanen via annoncering i dagblade, på hjemmesiden og sociale medier
Orientering af Grønt Råd
Interessentinddragelse i løbet af handleplanperioden
Fremlæggelse af den endelige handleplan via annoncering i dagblade, på hjemmesiden og sociale medier
Løbende inddragelse og orientering af Grønt Råd
Løbende orientering af relevante lodsejere om støtteordninger til hegning, græsning m.v.
Inddragelse af relevante lodsejere og naboer i forbindelse med projekter faciliteret af kommunen.
Inddragelse af interesseorganisationer i forhold til konkrete projekter via høring - når relevant
Offentlige møder/markvandring for alle interesserede i forbindelse med større projekter, hvis relevant
Orientering om f.eks. projekter og tidsplaner m.m. for lokale interessenter via kommunens hjemmeside, lokal presse m.v.

Tabel 9b. Forventet plan for Miljøstyrelsens interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Kontakt til ejere af skovbevoksede fredskovspligtige habitatskovsarealer	Miljøstyrelsen kontakter skovejere med mere end 20 ha skovhabitatarealer og orienterer om muligheder for tilskud.	I løbet af planperioden
Vejledning om mulige tiltag i skovhabitatnatur	Miljøstyrelsen understøtter en vejledningstjeneste ¹ til de private skovejere, hvor de kan søge gratis råd og vejledning omkring skovhabitatnatur.	Hele planperioden
Møder med Grønt Fremdriftsforum	Miljøstyrelsen afholder møder med Grønt Fremdriftsforum og vil sætte emnet på dagsordenen, når det er relevant eller efterspørges.	Hele planperioden

¹ Dette varetages for nuværende af Dansk Skovforening.

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive, hvornår projekterne fysisk bliver udført.

Kommunen og Miljøstyrelsen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres planer for forvaltningsindsatser

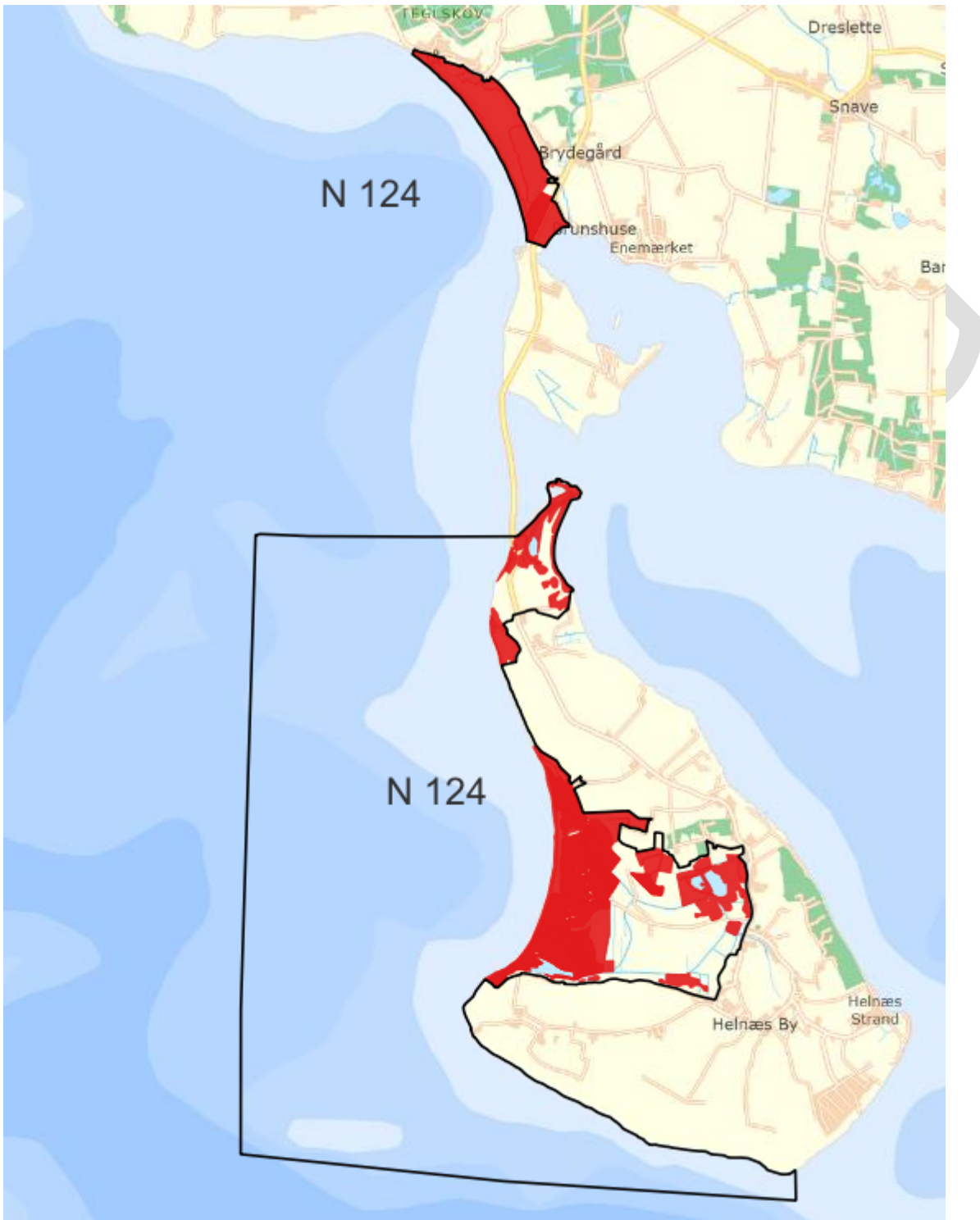
Det gælder, at hvis en offentlig myndighed som grundejer beslutter selv at udarbejde forvaltningsplaner, driftsplaner mv. i overensstemmelse med Natura 2000-planen, skal et resumé af den enkelte plan med beskrivelse af forvaltningsindsatsen indsendes til de berørte myndigheder senest 9 måneder efter Natura 2000-planens offentliggørelse.

Dette er beskrevet i bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (BEK nr 944 af 27/06/2016) § 5 stk. 2 samt Bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (BEK nr 946 af 27/06/2016) §15 stk. 2.

Naturstyrelsen er ved at lave en plejeplan med resumé for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer 3. planperiode 2022-2027 i Natura 2000-område nr. 124 Maden på Helnæs og havet vest for.

Resumeet vil fremgå af bilaget ved offentliggørelse af den endelige Natura 2000-handleplan.

Bilag 2: Kortbilag 1

Kortbilag 1. Natura 2000-område N124 Maden på Helnæs og havet vest for (sort omrids) med kortlagte lysåbne habitatnaturtyper (rød fuldfarve).